Hội thảo Khoa học “Khai thác tiềm năng phát triển kinh tế biển tỉnh Trà Vinh,
tạo động lực phát triển bền vững Đồng bằng sông Cửu Long”

VAI TRÒ CỦA TRƯỜNG ĐẠI HỌC TRÀ VINH TRONG SỰ PHÁT TRIỂN KINH TẾ – XÃ HỘI CỦA TỈNH TRÀ VINH VÀ KHU VỰC

*THE ROLE OF TRA VINH UNIVERSITY IN THE SOCIAL – ECONOMIC
DEVELOPMENT OF TRA VINH PROVINCE AND SURROUNDING AREA*

TS. Nguyễn Văn Nguyễn¹

Tóm tắt: Nghiên cứu được thực hiện nhằm rà soát lại các hoạt động đào tạo, nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ của Trường Đại học Trà Vinh và những tác động của nó đến sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương và khu vực. Các số liệu nghiên cứu được tổng hợp từ năm 2014 đến năm 2018 dựa trên các báo cáo thường niên của Trường và được dùng làm cơ sở để đánh giá những đóng góp của Trường trên các lĩnh vực: nâng cao tri thức, nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ, phát triển kinh tế, thu hút nguồn lao động chất lượng cao, kết nối địa phương với các đối tác trong, ngoài nước và nghiên cứu, tư vấn chính sách.

Từ khóa: phát triển kinh tế – xã hội, tỉnh Trà Vinh, Trường Đại học Trà Vinh

Abstract: The study aims to review activities of Tra Vinh University (TVU) in training, education as well as in scientific research, in technology transfer and their effects on the social – economic development of Tra Vinh Province and surrounding area. The data was collected from TVU's annual report in the period of 2014 to 2018 and used for evaluating the contribution of TVU in the fields of knowledge enhancement, scientific research, technology transfer, economic development, attracting high quality labor, connecting the local with domestic and foreign partners, researching and consulting policy.

Keywords: social – economic development, Tra Vinh Province, Tra Vinh University

1. GIỚI THIỆU

Trong bối cảnh hiện nay, trường đại học có vai trò quan trọng đối với việc học tập suốt đời, đối với địa phương và khu vực. Trường đại học không chỉ là nơi cung cấp nguồn nhân lực có chất lượng mà còn là nơi tạo ra các cơ hội cho mọi người học tập suốt đời, đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong việc phát triển kinh tế – xã hội của địa phương và khu vực.

Trường Đại học Trà Vinh được Bộ Giáo dục và Đào tạo, Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân tỉnh Trà Vinh giao đào tạo nguồn nhân lực phục vụ cho nhu cầu phát triển kinh tế, văn hóa,

¹ Trường Đại học Trà Vinh

xã hội của tỉnh nhà cũng như khu vực và cả nước. Với sự thành công của Dự án Cao đẳng Cộng đồng Việt Nam – Canada, Trường Cao đẳng Cộng đồng Trà Vinh chính thức được nâng cấp thành Trường Đại học Trà Vinh vào năm 2006, đây là cơ sở giáo dục đại học duy nhất của tỉnh Trà Vinh. Từ khi thành lập đến nay, Trường Đại học Trà Vinh đã không ngừng phát triển và có những đóng góp đáng kể đối với sự phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của tỉnh Trà Vinh, của khu vực Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) và cả nước.

2. NHỮNG ĐÓNG GÓP CỦA TRƯỜNG ĐẠI HỌC TRÀ VINH Ở ĐỊA PHƯƠNG VÀ KHU VỰC TRONG NHỮNG NĂM VỪA QUA

2.1. Cải thiện mặt bằng tri thức

Từ lâu, ĐBSCL bị coi là "vùng trũng" giáo dục do nhiều nguyên nhân, trong đó chủ yếu là về kinh tế, đặc điểm vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên, chính sách thu hút nhân tài. Đây cũng là nơi có đông đồng bào dân tộc Khmer sinh sống, là vùng có vị trí chiến lược quan trọng của cả nước, có nhiều tiềm năng về kinh tế và tính đặc thù về dân tộc, tôn giáo. Với thực trạng đó, lãnh đạo Đảng, Nhà nước và các địa phương luôn quan tâm đề ra các giải pháp nhằm phát triển kinh tế, xã hội. Đặc biệt ưu tiên trong công tác đào tạo nguồn nhân lực cho các tỉnh ĐBSCL, vì trong xu thế nền kinh tế cạnh tranh và hội nhập toàn cầu hiện nay, yếu tố quyết định cho sự thành công hay thất bại trong mọi lĩnh vực đều là con người, việc đào tạo nâng cao năng lực và trí thức của con người là một nhu cầu được ưu tiên hơn bao giờ hết. Trình độ dân trí là nhân tố quyết định cho sự phát triển của một quốc gia.

Với phương châm “*Mang đến cơ hội học tập chất lượng cho cộng đồng*”, từ năm 2006 đến nay, Trường Đại học Trà Vinh đã góp phần đào tạo và cung cấp lực lượng lao động có trình độ và tay nghề cao cho tỉnh Trà Vinh, khu vực ĐBSCL và cả nước, cụ thể như sau: (1). trình độ sau đại học: 1.764 học viên; (2); đại học: 72.050 học viên; (3); cao đẳng: 8.198 học viên; (4); trung cấp: 6.695 học viên.

Học viên tốt nghiệp phân theo trình độ đến 2019

Hình 1: Học viên tốt nghiệp tính đến 2019

Số lượng học viên tốt nghiệp cung cấp cho thị trường lao động được chia theo trình độ và khu vực, cụ thể như sau:

+ Học viên tốt nghiệp trình độ sau đại học là 1.764 học viên; trong đó, tại Trà Vinh: 617 học viên (chiếm 35%), ĐBSCL: 970 học viên (chiếm 55%), các tỉnh khác: 177 học viên (chiếm 10%).

Học viên tốt nghiệp sau đại học đến năm 2019 phân theo địa phương

Hình 2: Học viên tốt nghiệp sau đại học

+ Học viên tốt nghiệp trình độ đại học là 72.050 học viên; trong đó, tại Trà Vinh: 28.820 học viên (chiếm 40%), ĐBSCL: 28.820 học viên (chiếm 40%), các tỉnh khác: 14.410 học viên (chiếm 20%).

Học viên tốt nghiệp đại học đến năm 2019 phân theo địa phương

Hình 3: Học viên tốt nghiệp đại học

+ Học viên tốt nghiệp trình độ cao đẳng là 8.198 học viên; trong đó, tại Trà Vinh: 5.328 học viên (chiếm 65%), ĐBSCL: 2.050 học viên (chiếm 25%), các tỉnh khác: 820 học viên (chiếm 10%).

Học viên tốt nghiệp cao đẳng đến năm 2019 phân theo địa phương

Hình 4: Học viên tốt nghiệp cao đẳng

+ Học viên tốt nghiệp trình độ trung cấp: 6.695 học viên, đa phần là học viên tại Trà Vinh có nhu cầu học tập để có được nghề nghiệp, tìm việc làm góp phần cải thiện kinh tế cho gia đình.

Số liệu sinh viên tốt nghiệp nêu trên cho thấy Trường Đại học Trà Vinh đã đào tạo nguồn nhân lực có tay nghề, có trình độ chuyên môn nghiệp vụ góp phần phục vụ cho nhu cầu phát triển kinh tế văn hóa xã hội cho tỉnh nhà, khu vực ĐBSCL và cả nước. Cụ thể, Trường Đại học Trà Vinh đã cung ứng nguồn lao động có tay nghề góp phần nâng cao chất lượng và số lượng lao động của tỉnh Trà Vinh được thống kê đến 31/12/2018 như sau:

Hình 5: Thống kê lao động tại Trà Vinh tính đến ngày 31/12/2018

2.2. Nghiên cứu khoa học

Đã từng tồn tại những suy nghĩ rằng sự phát triển kinh tế của một quốc gia phụ thuộc vào diện tích tự nhiên và nguồn tài nguyên mà thiên nhiên ban cho quốc gia đó. Tuy nhiên, suy nghĩ đó đã từ lâu không còn phù hợp nữa. Tri thức và công nghệ là nhân tố quyết định của sự phát triển. Do đó, những quốc gia chiếm giữ tri thức và công nghệ mới là những quốc gia phát triển hàng đầu. Nói cách khác, nghiên cứu khoa học là chìa khóa của sự phồn vinh của một quốc gia. Nghiên cứu và phát triển (R&D) được thế giới công nhận là có mối tương quan thuận với phát triển kinh tế [1] của một quốc gia nói chung và của từng địa phương nói riêng.

Một trong những nhiệm vụ quan trọng của Trường Đại học Trà Vinh là nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ giúp cộng đồng phát triển kinh tế và cải thiện mức sống cho người dân của tỉnh Trà Vinh. Trong suốt quá trình hoạt động, Trường Đại học Trà Vinh đã góp phần nâng cao mặt bằng nghiên cứu chung của tỉnh nhà. Cụ thể là từ 2014 đến 2018, Trường Đại học Trà Vinh công bố 908 công trình nghiên cứu khoa học. Trong đó, 206 công trình được công bố quốc tế trên các tạp chí có chỉ số ảnh hưởng cao như ISI và Scopus và hơn 450 công trình khoa học được công bố trên các tạp chí khoa học ngành trong nước. Điều này cho thấy sự phát triển kinh tế xã hội của tỉnh Trà Vinh đang diễn ra theo cả chiều rộng lẫn chiều sâu vì phát triển dựa trên nghiên cứu khoa học là phương thức phát triển bền vững.

Bảng 1. Công trình khoa học của CB-GV Trường Đại học Trà Vinh đã công bố

TT	Phân loại tạp chí	Số lượng					
		2014	2015	2016	2017	2018	Tổng số
1	Tạp chí quốc tế Trong đó:	22	10	13	31	30	206
	Danh mục ISI	6	5	11	12	18	52
	Danh mục Scopus	7	8	11	15	16	57
	Khác	22	10	13	31	31	107
2	Tạp chí khoa học cấp ngành trong nước	37	39	101	114	161	452
3	Tạp chí/tập san cấp Trường	27	20	42	26	19	134
Tổng cộng		121	92	191	229	275	908

3. CHUYỂN GIAO CÔNG NGHỆ

Từ lâu, trường đại học đã đóng góp một phần quan trọng vào sự phát triển kinh tế, xã hội của địa phương thông qua giảng dạy, nghiên cứu và những chương trình đào tạo mở rộng. Những kiến thức khoa học mà sinh viên, giáo viên và nhà nghiên cứu tìm ra có thể giúp gắn kết nhiều thành phần kinh tế lại với nhau. Việc chuyển giao công nghệ là một quá trình bắt đầu từ việc công bố kết quả nghiên cứu, đăng kí quyền tác giả, cấp giấy phép, thương mại hóa công nghệ đã được cấp phép và sau cùng những ghi nhận mà trường đại học nhận được từ cộng đồng và xã hội [2].

Hình 6. Đề tài nghiên cứu khoa học của cán bộ – giảng viên Trường Đại học Trà Vinh

Nhận thức rõ vai trò quan trọng của việc ứng dụng các tiến bộ khoa học công nghệ vào sản xuất và đời sống, trong những năm qua, Trường Đại học Trà Vinh rất quan tâm

và đầu tư nguồn lực cho lĩnh vực hoạt động ứng dụng và chuyển giao các tiến bộ khoa học công nghệ vào sản xuất, đời sống trên địa bàn. Trong những năm gần đây (từ năm 2014 đến năm 2018), hoạt động nghiên cứu khoa học được tập trung đẩy mạnh, Trường Đại học Trà Vinh đã thực hiện gần 190 đề tài nghiên cứu khoa học các cấp, gồm 167 đề tài nghiên cứu cấp Trường, 19 đề tài cấp Bộ và cấp Tỉnh, 05 đề tài cấp Nhà nước.

Hoạt động khoa học và công nghệ tạo nên nền tảng kiến thức, hiểu biết, kỹ năng của người lao động, vừa thúc đẩy vừa là cơ sở cho sản xuất và xã hội phát triển. Việc ứng dụng tiến bộ khoa học công nghệ vào sản xuất góp phần đẩy nhanh quá trình chuyển đổi căn bản và toàn diện nền sản xuất, nâng cao năng suất, chất lượng và hiệu quả sản xuất, kinh doanh. Cơ cấu kinh tế được chuyển dịch theo hướng tăng nhanh các ngành sản xuất có hàm lượng khoa học công nghệ cao, giá trị gia tăng cao, góp phần đẩy nhanh tốc độ phát triển kinh tế.

4. CỖ MÁY GIÚP PHÁT TRIỂN KINH TẾ ĐỊA PHƯƠNG VÀ KHU VỰC

Nghiên cứu cho thấy, việc thành lập trường đại học giúp phát triển kinh tế của địa phương đó. Cụ thể, Valero và Reenen (2016) đã chứng minh nếu như địa phương chỉ có một trường đại học thì mức độ đóng góp của trường đại học này sẽ là 10% vào tổng thu nhập của địa phương đó [3]. Và tỉ lệ đóng góp có quan hệ nghịch đảo với số lượng trường đại học tại địa phương đó. Ngoài ra, lợi ích mà trường đại học mang lại còn lan tỏa sang những địa phương và khu vực lân cận; hưởng lợi nhiều hay ít còn tùy thuộc vào khoảng cách địa lý. Từ đó cho thấy, lợi ích kinh tế mà trường đại học mang lại là rất lớn [4].

Là trường đại học duy nhất của tỉnh Trà Vinh, Trường Đại học Trà Vinh là nền tảng cho các hoạt động đổi mới và hình thành doanh nghiệp trên địa bàn. Khi hợp tác với sở, ban, ngành và các doanh nghiệp trong tỉnh, các sản phẩm công nghệ và nghiên cứu học thuật của Trường Đại học Trà Vinh đã giúp định hướng các ngành kinh tế và sản xuất của tỉnh, cung cấp cho sinh viên những kỹ năng cần thiết để cạnh tranh hiệu quả trong thị trường lao động có yêu cầu ngày càng cao và giúp họ có thể tự mình làm chủ.

Khoảng 3/5 tổng số sinh viên của Trường Đại học Trà Vinh đến từ nhiều tỉnh thành trong cả nước. Việc sinh viên ngoài tỉnh đến sinh sống và học tập tại Trà Vinh có ý nghĩa quan trọng trong sự phát triển kinh tế của địa phương. Như một nhu cầu tất yếu, các hoạt động sản xuất kinh doanh, cơ sở sản xuất và dịch vụ liên tục hình thành và phát triển để góp phần đáp ứng nhu cầu ngày càng cao và đa dạng của sinh viên, cán bộ, viên chức... Qua đó, một lượng lớn việc làm được tạo ra đáp ứng nhu cầu việc làm tạm thời của sinh viên.

Mặt khác, ngoài việc giải quyết việc làm cho hơn 1.400 lao động tại địa phương, Trường Đại học Trà Vinh còn góp phần rất lớn trong việc phát triển kinh tế – xã hội tại các tỉnh thành trong khu vực thông qua hoạt động liên kết đào tạo, hỗ trợ đào tạo, nghiên cứu khoa học và chuyển giao khoa học công nghệ, là cơ hội việc làm của một bộ phận cán bộ giảng viên, người lao động tại các địa phương.

5. THU HÚT NHÂN TÀI VÀ ĐỘI NGŨ LAO ĐỘNG TAY NGHỀ CAO

Sự phát triển của một trường đại học cũng phụ thuộc rất nhiều vào đội ngũ giảng viên, nhà nghiên cứu có trình độ cao và chuyên môn sâu. Thu hút và giữ nhân tài là một trong những chiến lược quan trọng đối với sự phát triển của trường đại học [5]. Cải thiện

điều kiện và môi trường làm việc, xây dựng chính sách phù hợp và không ngừng nâng cao thứ hạng trên bảng xếp hạng là những yếu tố quan trọng để thu hút và lưu giữ đội ngũ có chuyên môn sâu và tay nghề cao [6]. Điều này cần thiết cho sự phát triển không chỉ của riêng trường đại học mà cho sự phát triển của chính địa phương đó.

Không ai có thể phủ nhận rằng Trường Đại học Trà Vinh đã và đang làm tốt công tác thu hút và lưu giữ nhân tài. Tính đến nay, Trường Đại học Trà Vinh có hơn 85% giảng viên và nhân viên cơ hữu có trình độ thạc sĩ và tiến sĩ. Ngoài đội ngũ giảng viên và nhân viên có trình độ thạc sĩ và tiến sĩ do Trường Đại học Trà Vinh và chính quyền địa phương cử tham gia đào tạo bồi dưỡng, còn rất nhiều người trong số giảng viên có trình độ sau đại học tìm đến Trường Đại học Trà Vinh để nghiên cứu và giảng dạy. Điều này cho thấy Trường Đại học Trà Vinh là môi trường làm việc chất lượng và chuyên nghiệp, có chế độ chính sách hấp dẫn và đặc biệt là thứ hạng cao trong chất lượng đào tạo, nghiên cứu và quản lí.

6. XÂY DỰNG VÀ KẾT NỐI ĐỊA PHƯƠNG VỚI CÁC ĐỐI TÁC TRONG VÀ NGOÀI NƯỚC

Trường đại học còn là đơn vị có điều kiện thuận lợi nhất trong việc kết nối và hợp tác với các tổ chức và doanh nghiệp trong và ngoài nước, góp phần đẩy mạnh việc thu hút đầu tư vào địa phương [7]-[9].

Nhằm tăng khả năng việc làm cho sinh viên sau tốt nghiệp, Trường Đại học Trà Vinh đã chủ động liên kết và hợp tác với các cá nhân và tổ chức trong suốt quá trình đào tạo, từ lúc phát triển chương trình cho đến sau khi sinh viên tốt nghiệp. Điều này giúp Trường Đại học Trà Vinh luôn có nội dung đào tạo cập nhật, phù hợp với nhu cầu của nhà tuyển dụng, góp phần tạo nên sự phát triển đồng bộ và bền vững của thị trường lao động.

Bên cạnh đó, là một cơ sở giáo dục đại học lớn phát triển khá đồng bộ, Trường Đại học Trà Vinh có nhiều cơ hội hợp tác và phát triển quan hệ đối tác với các viện trường từ nhiều quốc gia trên thế giới. Hoạt động hợp tác quốc tế của Trường Đại học Trà Vinh được đánh giá hiệu quả. Do đó, Ủy ban Nhân dân tỉnh Trà Vinh đặc biệt giao Trường Đại học Trà Vinh phát triển quan hệ đối tác kết nối tỉnh Trà Vinh với các tổ chức và doanh nghiệp ngoài nước, đồng thời kêu gọi và tranh thủ đầu tư của những tổ chức này.

7. NGHIÊN CỨU VÀ TƯ VẤN CHÍNH SÁCH

Ngoài những đóng góp quan trọng trong phát triển kinh tế của địa phương, trường đại học còn đóng vai trò tham mưu cho chính quyền địa phương các cấp đối với việc xây dựng chính sách phát triển kinh tế – xã hội của địa phương. Những thông tin phân tích về mặt học thuật và nghiên cứu khoa học cho chính quyền địa phương và cộng đồng những chứng cứ rõ ràng trong việc xây dựng chính sách. Ở cấp cơ sở, Trường Đại học Trà Vinh có đủ tư cách và năng lực đánh giá độc lập các vấn đề ở mọi cấp độ trong tỉnh. Đội ngũ khoa học của Trường Đại học Trà Vinh đóng vai trò cố vấn chuyên môn và tham mưu cho các cấp của địa phương. Trường đã thực hiện nhiều đề tài, nhiệm vụ nghiên cứu cấp Nhà nước, cấp bộ, ngành để đánh giá và đề xuất các chính sách, giải pháp phát triển kinh tế, văn hóa, giáo dục, ngôn ngữ, dân tộc của vùng; tổ chức hội thảo chuyên đề về phát triển chính sách, về giới và dân tộc, các mô hình phát triển kinh tế – xã hội, các vấn đề về

thanh niên khởi nghiệp, việc làm cho người nghèo, các vấn đề xã hội khác được quan tâm...

8. KẾT LUẬN

Qua hơn 10 năm trưởng thành và phát triển, Trường Đại học Trà Vinh đã từng bước vươn lên và khẳng định vị thế của mình ở trong nước, khu vực và quốc tế. Trường vừa là thành viên hiệp hội quốc tế đại học, cao đẳng Canada vừa là thành viên của tổ chức CDIO, top 300 trên thế giới là đại học có môi trường giáo dục xanh và đầu tư phát triển bền vững (xếp hạng thứ 2 tại Việt Nam), cũng như đã đạt chứng nhận kiểm định theo tiêu chuẩn mới của Bộ Giáo dục và Đào tạo, kiểm định chất lượng quốc tế FIBAA, AUN – QA. Với những thành tích đó, Trường đã đóng góp cho quá trình phát triển kinh tế – xã hội của vùng Đồng bằng sông Cửu Long nói chung và tỉnh Trà Vinh nói riêng ở các mặt: cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế – xã hội; góp phần củng cố và ổn định hệ thống chính trị xã hội; tích cực vào việc nâng cao trình độ dân trí cho nhân dân; đẩy mạnh nghiên cứu, chuyển giao khoa học công nghệ cho sự phát triển kinh tế – xã hội. Với những kết quả đạt được, Trường Đại học Trà Vinh tiếp tục sẽ là một trong những nhân tố quan trọng góp phần cho tỉnh Trà Vinh thực hiện Quyết định số 1443/QĐ-TTg ngày 31/10/2018 của Thủ tướng Chính phủ về việc Phê duyệt điều chỉnh Quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế – xã hội tỉnh Trà Vinh đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Sylwester, K. (2001). R&D and Economic Growth. *Knowledge, Technology & Policy*, 13(4), 71-84.
- [2]. Chais, C., Ganzer, P. P., & Olea, P. M. (2017). Technology Transfer between Universities and Companies: Two Cases of Brazilian Universities. *RAI Revista de Administração e Inovação*, 1-13.
- [3]. Valero A. and Reenen J. V. (2016). How Universities Boost Economic Growth. *CEPR Policy Portal*.
- [4]. Valero, A., & Van Reenen, J. (2019). The economic impact of universities: Evidence from across the globe. *Economics of Education Review*, 68, 53-67.
- [5]. Bradley, A. P. (2016). Talent Management for Universities. *Australian Universities' Review*, 58(1), 13-19.
- [6]. Hương, N. T. T. (2012). Xây dựng đội ngũ giảng viên trong trường đại học – Thực trạng và giải pháp. *Tạp chí Khoa học ĐHQGHN*, 110-116.
- [7]. Dung, N. K., & Hương, P. T. (2017). Thực trạng hợp tác của các trường đại học với doanh nghiệp ở Việt Nam. *Tạp chí Khoa học*, 14(4), 29.
- [8]. Mai, T. T. H. (2008). Liên kết đào tạo giữa nhà trường đại học với doanh nghiệp ở Việt Nam. *VNU Journal of Science: Economics and Business*, 24(1).
- [9]. Toàn, Đ. V. (2016). Hợp tác đại học-doanh nghiệp trên thế giới và một số gợi ý cho Việt Nam. *VNU Journal of Science: Economics and Business*, 32(4).